

Vergaderjaar 2018–2019

CXXXI

Europees Semester 2019

F

**BRIEF VAN DE MINISTERS VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN
KLIMAAT EN VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 juni 2019

Op woensdag 5 juni 2019 publiceerde de Europese Commissie haar voorstellen voor landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester. In bijgaande brief geeft het kabinet een appreciatie van het Commissievoorstel voor de landspecifieke aanbevelingen voor Nederland en een toelichting op het vervolgproces. Daarnaast wordt in deze brief ook een toelichting gegeven op de horizontale nota over de landspecifieke aanbevelingen en de implementatie van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP), zoals aangekondigd in de Geannoteerde Agenda Eurogroep en Ecofin van 13 en 14 juni 2019.¹

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra

¹ Geannoteerde Agenda Eurogroep en Ecofin 13 en 14 juni 2019

Kabinetsreactie Landspecifieke aanbevelingen 2019

Op woensdag 5 juni 2019 publiceerde de Europese Commissie haar voorstellen voor landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester (hierna: Semester).² Het Semester is het jaarlijkse proces waarin EU-lidstaten hun economisch en budgettair beleid coördineren. Het Semester combineert het toezicht op macro-economische onevenwichtigheden, overheidsfinanciën en het bevorderen van economische groei in Europa. De aanbevelingen zijn gebaseerd op de landenrapportages van de Europese Commissie die op 27 februari jl. zijn gepubliceerd³, de lenteraming van de Europese Commissie⁴ en de nationale hervormings- en stabiliteits- of convergentieprogramma's⁵ die de lidstaten in april bij de Europese Commissie hebben ingediend. De landspecifieke aanbevelingen zullen uiteindelijk worden aangenomen door de Raad in juli.

De landspecifieke aanbevelingen richten zich op de grootste budgettaire en sociaaleconomische uitdagingen van lidstaten. Met de voorgestelde aanbevelingen beoogt de Europese Commissie lidstaten een steun in de rug te geven om structurele hervormingen door te voeren die nodig zijn om de economieën te versterken, werkgelegenheid en sociale inclusie te stimuleren en om het investeringsklimaat te verbeteren. De Europese Commissie heeft net als voorgaande jaren lidstaten en stakeholders geconsulteerd om het nationaal eigenaarschap van de aanbevelingen te vergroten en de implementatie te ondersteunen. Nieuw dit jaar is dat de Europese Commissie een speciale aanbeveling geeft op het gebied van investeringsbehoeften.

De Europese Commissie stelt dit jaar voor Nederland drie landspecifieke aanbevelingen voor op negen terreinen: de woningmarkt; pensioenen; loongroei; belastingen; zelfstandigen zonder personeel; skills op de arbeidsmarkt; investeringen in onderzoek, ontwikkeling en innovatie; investeringen in hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en het terugdringen van broeikasgassen; en investeringen in infrastructuur.

Op hoofdlijnen herkent het kabinet de door de Europese Commissie geschetste uitdagingen. De aanbevelingen zijn – op de nieuw ingestelde investeringsaanbeveling na – grotendeels in lijn met eerdere aanbevelingen van de Europese Commissie en vloeien grotendeels voort uit de analyse van de Nederlandse economie die de Europese Commissie in het landenrapport heeft gemaakt. De aanbevelingen vormen een nuttige bijdrage aan het politieke debat. Hieronder worden de letterlijke aanbevelingen van de Europese Commissie voor de periode 2019–2020 weergegeven met daarbij een appreciatie van het kabinet.

Commissievoorstel voor aanbeveling voor Nederland

BEVEELT AAN dat Nederland in 2019 en 2020 de volgende actie onderneemt:

² https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-specific-recommendations-council-recommendations_en

³ Voor overzicht landenrapportages zie: https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-reports_en

⁴ Voor lenteraming zie: https://ec.europa.eu/info/files/european-economic-forecast-spring-2019_en

⁵ Voor overzicht ingediende rapportages zie: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/european-semester-timeline/national-reform-programmes-and-stability-convergence-programmes/2019-european-semester_en

1. Reduce the debt bias for households and the distortions in the housing market, including by supporting the development of the private rental sector. Ensure that the second pillar of the pension system is more transparent, inter-generationally fairer and more resilient to shocks. Implement policies to increase household disposable income, including by strengthening the conditions that support wage growth, while respecting the role of social partners. Address features of the tax system that may facilitate aggressive tax planning, in particular by means of outbound payments, notably by implementing the announced measures.
2. Reduce the incentives for the self-employed without employees, while promoting adequate social protection for the self-employed, and tackle bogus self-employment. Strengthen comprehensive life-long learning and upgrade skills notably of those at the margins of the labour market and the inactive.
3. While respecting the medium-term budgetary objective, use fiscal and structural policies to support an upward trend in investment. Focus investment-related economic policy on research and development in particular in the private sector, on renewable energy, energy efficiency and greenhouse gas emissions reduction strategies and on addressing transport bottlenecks.

De Europese Commissie is voorzichtig positief over de Nederlandse economie. De groei neemt af, maar blijft rond het potentieel. In 2018 groeide de economie met 2,7 procent. Voor 2019 en 2020 verwacht de Commissie een groei van 1,6 procent. De economische groei is over haar piek heen, mede door een verminderde groei in consumptie, een zwakkere groei in werkgelegenheid en verminderde groei in de belangrijkste handelspartners. De werkloosheid zal naar verwachting dalen tot 3,5 procent in 2019 en rond de 3,6 procent liggen in 2020.

Beoordeling Stabiliteitsprogramma

In de landspecifieke aanbevelingen gaat de Europese Commissie ook in op de Nederlandse begrotingsvooruitzichten, zoals het kabinet die in het Stabiliteitsprogramma heeft gepubliceerd. In lijn met de positieve vooruitzichten verwacht de Europese Commissie op basis van haar lenteraming dat het Nederlandse EMU-saldo uitkomt op 1,5 procent bbp in 2019 en 0,8 procent bbp in 2020, wat het gevolg is van geplande belastingverlagingen. Het structurele EMU-saldo van 0,75 procent in 2018 zal naar verwachting verslechteren naar 0,25 procent in 2020. De EMU-schuld daalt volgens het 2019 Stabiliteitsprogramma tot 52,4 procent bbp in 2019 en 44,6 procent bbp in 2022. In haar beoordeling van het Nederlands Stabiliteitsprogramma beoordeelt de Europese Commissie dan ook dat Nederland voldoet aan de vereisten van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP).

1a. Woningmarkt

Nederland wordt op het gebied van de woningmarkt aanbevolen de resterende verstoringen aan te pakken. Het kabinet herkent deze uitdaging: overeenkomstig met de aanbevelingen stuurt het op de beheersing van de schuldenlast van huishoudens en de ontwikkeling van een goed functionerende private huurmarkt. Hierin bouwt het voort op de maatregelen van het vorige kabinet. Zo heeft het huidige kabinet besloten om de afbouw van de maximale hypotheekrenteaftrek te versnellen. Vanaf 2020 zullen er vier stappen van 3%-punt per jaar plaatsvinden, waardoor in 2023 een maximaal aftrekbaar tarief van 37% bereikt zal zijn. Daarnaast draagt een verruiming van het woningaanbod bij aan de beheersing van de schuldenlast. Om de grote bouwopgave het hoofd te bieden, zet het

kabinet in op een intensivering van de samenwerking met medeoverheden. In dit kader zijn inmiddels Woondeals afgesloten met de stad Groningen, de regio Eindhoven en de Zuidelijke Randstad. Ook werkt het kabinet met gemeenten, marktpartijen, woningcorporaties en huurders actief aan de realisatie van een groter middenhuursegment, onder andere via de bovengenoemde Woondeals. Daarnaast biedt de recentelijk aangenomen wet «Maatregelen middenhuur» woningcorporaties en gemeenten meer armslag om de grote vraag naar huurwoningen voor middeninkomens tegemoet te komen.

1b. Pensioenen

De aanbeveling voor pensioenen luidt hetzelfde als afgelopen jaar. De Europese Commissie beveelt Nederland aan om de transparantie, de intergenerationele verdeling en de schokbestendigheid van het pensioenstelsel te verbeteren. Het kabinet herkent de door de Commissie geschetste uitdagingen. Het Nederlandse pensioenstelsel is volgens het kabinet een belangrijke verworvenheid, maar moet beter aansluiten op de veranderende arbeidsmarkt en samenleving om toekomstbestendig te zijn. Het huidige stelsel leidt tot een discussie tussen generaties over de verdeling van het beschikbare pensioenvermogen en is onvoldoende toegerust op de veranderende arbeidsmarkt en op toegenomen verschillen in persoonlijke omstandigheden en voorkeuren van deelnemers. In het regeerakkoord (2017) heeft het kabinet een richting geschetst voor vernieuwing van het pensioenstelsel, in lijn met eerdere adviezen van de Sociaaleconomische Raad (SER). Een belangrijk uitgangspunt daarbij is de afschaffing van de doorsneesystematiek. Hiermee komt een einde aan de herverdeling die het gevolg is van de doorsneesystematiek, wordt de pensioenopbouw transparanter en sluit het stelsel beter aan op de arbeidsmarkt. De transitie naar een nieuw stelsel is evenwel een complexe en verstrekkende operatie, die een grondige sociale dialoog en zorgvuldige uitwerking vereist voor publiek en politiek draagvlak. Op 5 juni heeft Minister Koolmees (SZW) in dit kader het principeakkoord met de polder gepresenteerd.⁶ Als dit principeakkoord daadwerkelijk wordt geïmplementeerd, worden belangrijke stappen gezet om aan de aandachtspunten van de Commissie tegemoet te komen.

1c. Loongroei

De Europese Commissie beveelt aan om de voorwaarden voor een hogere loongroei te versterken, met oog voor de rol van de sociale partners. De overheid scheidt in algemene zin voorwaarden voor loongroei. Zo draagt overheidsbeleid indirect bij aan de arbeidsproductiviteitsgroei, o.a. door het stimuleren van O&O en het investeren in menselijk kapitaal, in het bijzonder voor personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast agendeert het kabinet dit onderwerp, door werkgevers te wijzen op de beschikbare ruimte om de lonen te verhogen. Daar heeft het kabinet als overheidswerkgever ook zelf gevolg aan gegeven via de cao van het Rijk, die in de zomer van 2018 is afgesloten. Het kabinet zet hier dan ook op in, om op deze manier ruimte te bieden voor verdere reële loongroei. Tegelijkertijd benadrukt het kabinet in lijn met de voorgestelde aanbeveling dat lonen in Nederland worden bepaald door overleg van sociale partners. Het Centraal Economisch Plan (CEP) van het CPB verwacht voor 2019 een loongroei van 2,7 procent en voor 2020 van 2,3 procent.

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/06/05/kamerbrief-principeakkoord-vernieuwing-pensioenstelsel>

1d. Aggressive tax planning

De Europese Commissie geeft aan dat de strijd tegen agressieve belastingplanning essentieel is om belastingsystemen efficiënter en eerlijker te maken. De Europese Commissie erkent dat Nederland reeds maatregelen heeft genomen op dit gebied. Daarnaast merkt de Europese Commissie op dat gegeven het grote aantal dividend-, royalty- en rentebetalingen dat door Nederland stroomt, het aannemelijk is dat ondernemingen de Nederlandse belastingregels nog steeds gebruiken voor agressieve belastingplanning. De afwezigheid van een bronbelasting op royalty- en rentebetalingen in geval een betaling wordt gedaan aan een niet of laag belastende jurisdictie speelt daar een belangrijke rol in aldus de Europese Commissie. Het kabinet is blij dat de Europese Commissie daarbij aangeeft dat de door dit kabinet aangekondigde fiscale maatregelen⁷, inclusief de conditionele bronbelasting op rente- en royaltybetalingen een belangrijke stap zijn om agressieve belastingplanning via Nederland tegen te gaan. De Commissie noemt daarbij dat het belangrijk is dat deze maatregelen worden gemonitord. Het kabinet vindt dat ook belangrijk en heeft daarom aangekondigd om jaarlijks de ontwikkeling van de dividend-, rente- en royaltybetalingen die door Nederland stromen te gaan monitoren.⁸

2a. Arbeidsmarkt: zelfstandigen zonder personeel

Net als vorige jaren beveelt de Commissie aan om de prikkels voor zzp-schap te verminderen, een adequate sociale bescherming voor zzp-ers te bevorderen en schijnzelfstandigheid aan te pakken. Het kabinet herkent zich in deze aanbeveling en treft maatregelen met betrekking tot zzp-ers. Zzp-ers hebben een belangrijke plaats op onze arbeidsmarkt. Veel opdrachtnemers hebben er welbewust voor gekozen om als zelfstandige aan de slag te gaan en leveren zo een belangrijke bijdrage aan de samenleving en de economie. De sterke groei van het aantal zelfstandigen heeft echter ook een andere kant. Er is een groeiende groep schijnzelfstandigen en kwetsbare zelfstandigen waar het kabinet zich zorgen over maakt. Het beschermen van kwetsbare zelfstandigen en het voorkomen van schijnzelfstandigheid en concurrentie op arbeidsvoorwaarden staat voor het kabinet dan ook voorop. Daartoe werkt het kabinet op de korte termijn wetgeving uit ter vervanging van de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties. Schijnzelfstandigheid, oneigenlijke concurrentie op arbeidsvoorwaarden, of dat zelfstandigen tegen een te laag tarief werken moeten worden voorkomen. Verder staat in het principeakkoord over de vernieuwing van het pensioenstelsel, waar al eerder naar verwezen is in deze kabinetsreactie, dat er een wettelijke verzekeringsplicht voor zelfstandigen tegen het arbeidsongeschiktheidsrisico komt. Ten slotte heeft het kabinet een commissie ingesteld die fundamenteeler kijkt naar de regulering van werk op de langere termijn. Die commissie beziet of er aanleiding is de regels aan te passen gegeven de huidige en toekomstige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Het gaat daarbij om de vraag hoe risico's moeten worden verdeeld en hoe bescherming wordt georganiseerd. De opdracht van de commissie is breed en omvat het arbeidsrecht, de sociale zekerheid en de fiscaliteit. Eind 2019 komt de commissie met een advies.

2b. Arbeidsmarkt: het versterken van skills, met name in de marges

Onderdeel van de aanbeveling op het terrein van de arbeidsmarkt is dat Nederland meer aandacht moet besteden aan de vaardigheden van

⁷ Brief van 23 februari 2018: Kamerstuk EK 34.785 / 25 087, F.

⁸ Brief van 6 november 2018: Kamerstuk EK 34.785 / 25 087, M.

kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. Het kabinet is in 2018 van start gegaan met het programma Verdere Integratie op de Arbeidsmarkt (VIA). Dit programma is opgezet om de arbeidsparticipatie en arbeidsmarktpositie van Nederlanders met een migratieachtergrond te verbeteren. Daarnaast stelt de Europese Commissie voor om het beleid op leven lang leren te versterken. Op 3 juni jl. hebben Minister Koolmees (SZW) en Minister van Engelshoven (OCW) een kabinetsbrede aanpak gepresenteerd gericht op Leven Lang Ontwikkelen. Doel van deze aanpak is het stimuleren van de eigen regie van mensen op hun loopbaan en hun leven, zodat ze zich kunnen blijven ontwikkelen en vitaal, flexibel en duurzaam inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt. Het kabinet wil met deze aanpak van «repareren» naar «vooruitkijken»: mensen moeten zich niet pas scholen bij werkloosheid of dreigend baanverlies, maar leren en ontwikkelen zien als vanzelfsprekende onderdelen van hun werk en hun leven.

Het kabinet investeert daarnaast de komende vijf jaar bijna € 125 miljoen in maatregelen voor de aanpak van laaggeletterdheid bij volwassenen en leesbevordering en taalstimulering bij kinderen. Dit is een aanvulling op het structurele budget voor volwasseneducatie dat gemeenten ontvangen. In totaal besteedt Nederland daarmee tot en met 2024 € 425 miljoen aan het verbeteren van de vaardigheden van de mensen die nu kansen missen om mee te doen in onze samenleving. Hiermee wordt ook een versnelling beoogd van de verbreding van de aanpak van laaggeletterdheid naar digitale vaardigheden. Daarnaast zet het kabinet in de huidige programmaperiode een groot gedeelte van de middelen uit het Europees Sociaal Fonds in ten behoeve van arbeidsmarktactivering van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Binnen alle bovenstaande trajecten is aandacht voor het genderperspectief. Verder zet het kabinet in op het verhogen van de financiële onafhankelijkheid van vrouwen. Het Ministerie van OCW zal in samenwerking met het Ministerie van SZW een extra ronde binnen het ZonMw kennisprogramma Vakkundig aan het Werk organiseren. Het doel hiervan is om de re-integratie te verbeteren van vrouwen met een afstand tot de arbeidsmarkt en daarmee de uitkeringsafhankelijkheid en armoede en schulden onder vrouwen te voorkomen of te verminderen.

3a. Investerings in onderzoek, ontwikkeling en innovatie

De Europese Commissie stelt in de budgettaire aanbeveling voor om met budgettair en structureel beleid de publieke en private investeringen in onderzoek, ontwikkeling en innovatie te verhogen. Het kabinet onderschrijft het belang van publieke en private investeringen in onderzoek en innovatie voor toekomstige economische groei, de aanpak van maatschappelijke uitdagingen en het bewerkstelligen van wetenschappelijke doorbraken. Het kabinet wil daarom zicht houden op de doelstelling voor R&D-investeringen in Nederland van 2,5% bbp en heeft daarom reeds beleid ingezet in lijn met deze voorgestelde aanbeveling. Het kabinet investeert vanaf 2020 structureel 400 miljoen euro extra in fundamenteel en toegepast onderzoek, plus een incidentele investering in de onderzoeksinfrastructuur. Ook bevat het regeerakkoord een aantal meer structuur-georiënteerde beleidsveranderingen, onder andere door de sterkere focus van de topsectoren op de economische kansen van maatschappelijke thema's en sleuteltechnologieën, en de voortzetting van het Techniekpact. Voorts zorgt de Nationale Wetenschapsagenda voor structurele aandacht voor maatschappelijke uitdagingen en wetenschappelijke doorbraken. Tezamen verhoogt dit de publieke investeringen in R&D en draagt het bij aan excellente wetenschap, waarbij een deel van de publieke investeringen ook een hefboomwerking zal hebben op private R&D-investeringen.

3b. Investerings in hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en het terugdringen van broeikasgassen

Als onderdeel van de investeringsaanbeveling beveelt de Commissie aan om het investeringsbeleid meer te focussen op investeringen in hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en het terugdringen van de emissie van broeikasgassen. De Commissie constateert daarbij dat Nederland op koers ligt om het doel voor broeikasgasreductie in de non-ETS sectoren in 2020 te halen. Ook stelt de Commissie dat het doel voor hernieuwbare energie in 2020 waarschijnlijk niet gehaald wordt zonder aanvullende maatregelen. Het kabinet staat voor een ambitieus klimaat- en energiebeleid. Het kabinet blijft inzetten op het realiseren van de doelen uit het Energieakkoord. Daarnaast worden maatregelen genomen om in 2030 49% broeikasgasreductie te realiseren ten opzichte van 1990. Hiervoor heeft het kabinet in het regeerakkoord aanvullende middelen beschikbaar gesteld onder andere via de SDE+ en de Klimaatenvelop. Daarnaast heeft het kabinet bij Voorjaarsnota 2019 nog aanvullende middelen beschikbaar gesteld om de klimaatdoelen voor 2030 te halen.

3c. Investerings in infrastructuur

Als onderdeel van de investeringsaanbeveling beveelt de Commissie ook aan om knelpunten in transport aan te pakken. De Commissie stelt dat Nederland, als dichtbevolkt land en als belangrijke speler in het Europese logistieke systeem, problemen blijft ondervinden met congestie. Het kabinet herkent zich in deze analyse. Zo geeft het Kennisinstituut voor Mobiliteit (KiM) Mobiliteitsbeeld aan dat de totale maatschappelijke kosten door files en vertragingen op het Nederlandse hoofdwegennet voor 2016, in prijzen van 2016, zijn geraamd op € 2,8 à € 3,7 miljard. Om deze maatschappelijke kosten te beperken investeert het kabinet significant in de Nederlandse infrastructuur. In de periode 2019 t/m 2029 beschikt het infrastructuurfonds over in totaal € 70 miljard, waarvan € 33 miljard bestemd is voor wegen. Daarbij heeft dit kabinet in het regeerakkoord € 2 miljard extra beschikbaar gesteld voor een inhaalslag in infrastructuur en het structurele budget met € 100 miljoen verhoogd. Voor de robuustheid en capaciteit van het spoorstelsel heeft het kabinet voorgesteld het Europese beveiligingssysteem ERTMS netwerkbreed in te voeren en de investeringen tot € 7 miljard tot 2050 te reserveren. Daarnaast wordt de capaciteit van het spoorwegennet structureel uitgebreid door het programma Hoogfrequent spoorvervoer. In het omvangrijke Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) wordt tot 2030 meer dan 1.000 kilometer aan rijstroken aangelegd. In de huidige kabinetsperiode wordt bovendien het startschot gegeven voor de realisatie van 600 kilometer aan rijstroken. Daarnaast wordt in de Nationale Markt en Capaciteiten Analyse (NMCA) periodiek vastgesteld op welke wegen zich naar verwachting in de toekomst een bereikbaarheidsknelpunt voordoet. Nieuwe investeringen worden gebaseerd op de uitkomsten van de NMCA en geprioriteerd naar de meest rendabele projecten en de beschikbaarheid van cofinanciering vanuit de regio's. Tevens is toekomstbestendige infrastructuur en wegbeheer één van de vier actielijnen om Smart Mobility-oplossingen toe te passen, zoals aangegeven in de Kamerbrief aanpak Smart Mobility van 4 oktober 2018. Smart Mobility leidt op twee manieren tot veranderingen: enerzijds moet de infrastructuur geschikt zijn en blijven voor de voertuigen die er gebruik van maken en anderzijds verandert het gedrag van voertuigen en weggebruikers.

Vervolg

Als gevolg van de Europarlementsverkiezingen is het proces rondom de landspecifieke aanbevelingen dit jaar aangepast ten opzichte van voorgaande jaren. De Commissie heeft haar aanbevelingen dit jaar later gepubliceerd en de Europese Raad komt vroeger bijeen. Om de verschillende Raadsformaties voldoende te betrekken is het proces dit jaar opgesplitst in twee fasen. De eerste fase bestaat uit een discussie van een horizontale nota (hierna: «nota») tijdens de Ecofin op 14 juni. Deze nota bestaat uit een horizontale beschrijving van de landspecifieke aanbevelingen. Nadat de nota is besproken in de Ecofinraad van 14 juni zal deze worden besproken in de Europese Raad van juni. De tweede fase bestaat uit een discussie over de landspecifieke aanbevelingen zelf in de Ecofin en de Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken (EPSCO). Het kabinet zal daar eerder genoemde inzet uitdragen. De Ecofinraad van 9 juli zal de aanbevelingen formeel aannemen. De beide Kamers worden op de gebruikelijke wijze betrokken bij de voorbereiden van de vakraden en de Europese Raad.

Navolging Geannoteerde Agenda Eurogroep en Ecofin 13 en 14 juni 2019

In de Geannoteerde Agenda van de Eurogroep en Ecofin op 13 en 14 juni 2019 is de Kamer naast een kabinetsappreciatie inzake de voorstellen van de Europese Commissie voor de landspecifieke aanbevelingen, toegezegd in te gaan op het voorstel voor de eerdergenoemde *horizontale nota*.

Horizontale nota

Het kabinet is van mening dat de concept-nota een gebalanceerde weergave is van de voorgestelde landspecifieke aanbevelingen. De nota stelt dat de aanbevelingen voor 2019 lidstaten aanmoedigen om de potentiële groei te verhogen door het moderniseren en weerbaarder maken van nationale economieën. Hierbij wordt opgeroepen tot het stimuleren van investeringen, doorvoeren van structurele hervormingen en prudent begrotingsbeleid. De nota signaleert dat de totale publieke schuld in de EU afneemt maar dat progressie ten aanzien van schuldreductie sterk verschilt tussen lidstaten, en dat sommige lidstaten onvoldoende gebruik hebben gemaakt van de gunstige economische tijden om de schuld af te bouwen en begrotingsbuffers op nationaal niveau te verhogen. Daarnaast onderstreept de nota de noodzaak van structurele hervormingen met betrekking tot het waarborgen van de financiële stabiliteit en het verlagen van de administratieve lasten nationaal. Ook roept de nota lidstaten op om investeringen die de grootste impact hebben op het lange termijn groeipotentieel te prioriteren. Met name de aanbevelingen dat lidstaten prudent dienen te begroten, in lijn met het SGP, en structurele hervormingen dienen door te voeren, acht het kabinet van groot belang voor de stabiliteit en weerbaarheid van de Europese economie.

SGP Implementatie

Naast de landspecifieke aanbevelingen heeft de Europese Commissie ook vervolgstappen gepresenteerd in het kader van de handhaving van het SGP.

In de eerste plaats heeft de Europese Commissie een formeel voorstel gedaan aan de Ecofin voor het beëindigen van de EDP voor Spanje. Spanje heeft namelijk in 2018 een EMU-tekort van onder 3% gerealiseerd en het tekort zal op basis van de lenteraming ook in 2019 en 2020 onder

de 3% blijven. Het kabinet zal, naar verwachting in de Ecofin van 14 juni 2019, instemmen met dit voorstel.

Tevens liggen tijdens de Ecofin van 14 juni 2019 voorstellen van de Europese Commissie voor, net zoals vorig jaar, om binnen de preventieve arm een significantefwijgingsprocedure voor Roemenië en Hongarije te openen en zijn er aanbevelingen gedaan voor een Raadsbesluit om vast te stellen dat Roemenië en Hongarije geen effectieve actie hebben genomen om de significante afwijking van het pad naar de Medium Term Objective (MTO) terug te dringen. Het kabinet zal tijdens de Ecofin van 14 juni 2019 instemmen met deze voorstellen van de Europese Commissie.

Op 5 juni jl. heeft de Europese Commissie tevens voor vier lidstaten een artikel 126(3)-rapport gepubliceerd: België, Frankrijk, Cyprus en Italië. Deze zogenaamde 126(3)-rapporten worden door de Europese Commissie gepubliceerd over lidstaten die de grenswaarden uit de correctieve arm van het SGP dreigen te overtreden. De Europese Commissie stelt hierbij dat het openen van een buitensporigtekortprocedure voor Italië gerechtvaardigd is. Nederland steunt deze conclusie, in lijn met de opstelling van het kabinet die is verwoord in diverse brieven aan uw Kamer. Mogelijk leiden de rapporten vervolgens tot voorstellen van de Europese Commissie voor Raadsbesluiten tot het starten van een buitensporigtekortprocedure. Dergelijke voorstellen liggen echter pas voor in de Ecofin van juli 2019. Indien deze voorstellen door de Europese Commissie worden gedaan zal de Kamer hierover worden geïnformeerd.

Tijdens het AO Eurogroep/Ecofin op 5 juni 2019 heeft de Minister van Financiën de Vaste Kamercommissie van Financiën toegezegd om in te gaan op de landspecifieke aanbevelingen voor Malta. De landspecifieke aanbevelingen voor Malta die de Europese Commissie heeft voorgesteld gaan in op corruptiebestrijding, anti-witwassen, de rechtspraak, *agressive tax planning*, publieke investeringen en de houdbaarheid van de publieke financiën in het licht van de gezondheidszorg en het pensioensysteem.

Het Europees Semester bestaat uit zowel het formuleren van beleidsuitdagingen als het monitoren van de voortgang op de implementatie van beleidsmaatregelen in relatie tot die uitdagingen. Daarnaast wordt binnen het Semester over de voortgang gesproken binnen de Raad. Op deze manier kunnen lidstaten elkaar bij de les houden.

De Europese Commissie heeft op 27 februari 2019 haar landenrapporten gepubliceerd waarin aan de Raad wordt gerapporteerd over de voortgang die lidstaten maken op het implementeren van de landspecifieke aanbevelingen aangenomen in 2018. In het landenrapport van Malta van dit jaar stelt de Europese Commissie vast dat er beperkte voortgang is gemaakt op het implementeren van de aanbevelingen. Alhoewel Malta enkele anti-corruptie maatregelen heeft geïntroduceerd, blijft het anti-corruptie raamwerk onvoldoende functioneren. Daarnaast is onafhankelijkheid van de rechtspraak nog niet volledig gewaarborgd. Ook observeert de Commissie dat een groot aantal buitenlandse banken en verzekeraars in Malta geregistreerd zijn, en dat goed toezicht vanuit de Maltese autoriteiten op deze buitenlandse partijen een uitdaging blijft. Het kabinet erkent het belang van het bestrijden van corruptie en witwaspraktijken, en verwelkomt de aandacht die de Europese Commissie hier aan besteedt in het voorstel van de landspecifieke aanbevelingen voor Malta. Tot slot blijft het kabinet de situatie in Malta nauwgezet volgen en zal het kabinet de Semester-rapportages van de Europese Commissie inzake de implementatie van de landspecifieke aanbevelingen door Malta grondig bestuderen.